

Asia: VN/33230/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta perusopetuslaissa tarkoitettun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja tuntijaosta annetun asetuksen sekä perusopetusasetuksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kuinka hyvin tuntilisäykset esitetyssä muodossa vastaavat luku-, kirjoitus- ja laskutaidon tarpeeseen?

Perusopetukseen kohdistuvat tuntilisäykset ovat positiivinen asia. Perusopetuksen toteutuneet tuntimäärät ovat laskeneet useilla opetuksen järjestäjillä ja erot koulutuksen järjestämisessä ja opetuksen tarjonnassa ovat lisääntymässä. Tuntilisäyksillä voidaan korjata opetuksen järjestäjien tarjoamien tuntimäärien eroja.

Opetustuntien määrän kasvamisen ja osaamisen tason kohoamisen välinen positiivinen korrelaatio on epäselvä. Vuoden 2014 opetussuunnitelmauudistuksen yhteydessä matematiikkaa lisättiin vuosiluokille 7–9 1 vvt. Lisäyksen perusteena käytettiin matematiikan taitojen osaamisen vahvistamista. Uusimmissa PISA-tutkimuksissa osaamisen taso on kuitenkin laskenut edelleen. Suomalaisnuorista noin neljännes osaa matematiikkaa heikosti, kun heikosti osaavien osuus 2000-luvun alussa oli noin 10 %. Tuntien lisäämisen määrä ei siis voi olla ainoa panostus perustaitojen osaamisen tason nostamiseen, vaan tarvitaan ehdottomasti myös laadullisia keinoja.

Viimeisimpien tutkimusten valossa sosioekonomisen taustan vaikutus nousee yhä merkittävämmäksi tekijäksi oppimistuloksissa. Sen lisäksi tyttöjen ja poikien väliset osaamiserot lukemisessa ovat OECD-maiden suurimmat, myös opetusmaisema muuttuu yhä monikulttuurisemmaksi. Mielestämme näihin osaamisalueisiin olisi panostettava merkittävästi opettajienkoulutuksessa ja perusopetuksen opettajien täydennyskoulutuksessa. Oppilaan taitojen ja tietojen oppiminen helpottuu, kun opettaja osaa käyttää monipuolisia opetusmenetelmiä ja tunnistaa sekä erilaiset oppijat että heidän tarpeensa oppimisessa. Näemme, että kaikille oppilaille lisättävien tuntien sijaan tärkeämpää olisi kohdentaa tunteja niille oppilaille, jotka erityisesti tarvitsevat tukea luku-, kirjoitus- ja laskutaidoissa. Opiskelun tulisi olla yksilöidymppää ja henkilökohtaisiin tarpeisiin räätälöidymppää, jotta päästään parempiin oppimistuloksiin.

Onko tuntilisäysten kohdentaminen eri vuosiluokille esitetyssä muodossa tarkoituksen mukainen?

Alkuopetuksen minimituntimäärä on vähäinen, joten tuntilisäykset vuosiluokille 1–2 ovat hyvä asia. Myös matematiikan tunti on hyvä kohdentaa alkuopetukseen. Oppimista tapahtuu koko ihmisen eliniän, mutta oppimisen eri herkkyyskausilla lapsen luontainen uteliaisuus tuo motivaatiota ja oppiminen on vaivattomampaa. Herkkyyskausi on yleensä vahvimmillaan ennen yhdeksää ikävuotta.

Karvin pitkittäistutkimuksessa (1:2023) todettiin, että yksilöiden ja koulujen väliset erot alkavat suurentua kolmannen vuosiluokan alkaessa. Samassa tutkimuksessa todettiin, että lukemisharrastus oli merkittävä selittävä tekijä myös matematiikan taidoissa. Näin lukemisen taidot tukisivat myös matematiikan taitoja.

Oleellista kouluvuosien alkuvaiheessa ovat erilaisten kognitiivisten ja neurologisten häiriöiden varhaiseen ja oikeanlaiseen diagnosointiin tähtäävät toimet ja tuen antaminen. Haluamme kiinnittää huomiota myös muiden kuin ns. lukuaineiden tukemiseen. Tutkimustulokset todentavat sitä, että motoriset perustaidot ja fyysinen kunto luovat pohjaa myös kognitiivisten taitojen oppimiselle.

Muita huomioita esityksestä

Oppilaat muodostavat heterogeenisen ryhmän oppijoita, joiden osaamisen taso vaihtelee paljon. Opetus on pääosin vuosiluokkaista ja luokkamutoista, jolloin opetusta sovitetaan keskimääräisesti oppilaalle soveltuvaksi. Oppimispotentiaalin saavuttaminen on hankalaa sekä oppilaille, joilla on oppimisvaikeuksia, että lahjakkaille oppilaille. Yksilöiden huomioiminen on haastavaa ja vaatii ammattitaitoista eriyttämistä sekä oman oppimissuunnitelman räätälöimistä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden sekä matematiikan tuntien lisääminen kaikille ikäluokan oppijoille on hyvä ratkaisu. Mielestämme parempi ratkaisu olisi ollut kohdentaa tuntilisäykset erityisesti tukea tarvitseville noin 25 prosentille ikäluokasta esimerkiksi erityisopetuksen tunteina, resurssiopettajan tunteina, lukuryhmien lisätunteina, matematiikkapajatunteina yms. Uskomme, että sillä olisi vaikuttavuudeltaan paremmat tulokset osaamisen tason nostamiseen.

Pelkkä opetustuntien lisääminen ei ratkaise oppituloksen laskun ongelmaa, jos perusopetuksen nykyisiin ongelmakohtiin (mm. lisääntyvät tuen tarve, resurssileikkaukset, täydennyskoulutusmahdollisuudet) ei muuten kiinnitetä huomiota. Tästä syystä olisi toivottavaa, että uudistustyö olisi maltillista, kokonaisvaltaista, suunnitelmallista, pitkäjänteistä ja tutkittuun tietoon pohjautuvaa.

Eino Leisimo

Toimialajohtaja, sivistyspalvelut

Jokinen Riikka
Jyväskylän kaupunki - Kasvun ja oppimisen palvelut Perusopetus

